

ارائه شده توسط :

سایت ترجمه فا

مرجع جدیدترین مقالات ترجمه شده

از نشریات معابر

پیمایش ژنوم در یوکاریوت‌ها

چکیده

پیمایش ژنوم یک روش مولکولی برای شناسایی مستقیم توالی‌های نوکلئوتیدی از ژنوم‌های تخلیص شده است. تنها لازمه اصلی، قابلیت دسترسی به توالی‌های نوکلئوتیدی شناخته شده برای شروع می‌باشد. چندین روش پیمایش ژنوم در طی 20 سال گذشته ایجاد شده‌اند و پیشرفت‌های زیادی به نخستین راهبردهای اساسی افزوده شده‌اند که شامل استفاده از روش‌های توالی‌یابی نسل بعدی نیز می‌باشند. این مقاله مروری بر استفاده از راهبردهای پیمایش ژنوم در چندین بعد مطالعه ژنوم یوکاریوتی تاکید دارد. در بخش اول، تحلیل راهبردهای مختلف گزارش شده صورت می‌گیرد. ابعاد فنی دخیل در پیمایش ژنومی بسیار جذاب هستند زیرا آن‌ها ترکیبی از استعداد، ظرافت و هوش دانشمندان مختلف را نشان می‌دهند. کاربردهایی که در آن پیمایش ژنوم را می‌توان مورد استفاده قرار داد به طور سیستماتیک در دومین بخش مقاله مروری بررسی شده و پتانسیل زیاد این روش را از جمله شناسایی ساده توالی‌های نوکلئوتیدی و نیز تحلیل مجموعه‌های بزرگی از موتانت‌های بدست آمده از افزایش دی‌ان‌ای با منشا وبروسی، ترانسپوزون‌ها و اساختارهای دی‌ان‌ای انتقالی نشان می‌دهند. مقادیر زیادی از داده‌های بدست آمده نشان می‌دهند که پیمایش ژنوم با قابلیت کاربرد خود، تعداد زیاد راهبردها و پیشرفت‌های اخیر، شناسایی سریعی از توالی‌های شناخته شده را در چندین زمینه پژوهش ژنومی در اختیار می‌گذارند.

لغات کلیدی: برچسب زدن ژن، ژن درمانی، مهار ژن، پیمایش ژنوم، موتاژنر افزایشی، خانواده چند ژنی، توالی‌یابی نسل بعدی، T-DNA، عناصر قابل ترانسپوز، تلفیق وبروس

مقدمه

شناسایی توالی‌های نوکلئوتیدی ناشناخته که دارای مناطق DNA مشخص می‌باشند با تعدادی از روش‌های مبتنی بر PCR مختلف موسوم به پیمایش ژنومی تواند انجام شود.

در عصر فناوری توالی یابی DNA با بازده زیاد، وقتی که بیش از 1000 ژنوم به طور کامل توالی یابی شدند، توسعه راهبرد های پیمایش ژنوم می تواند تبدیل به یک فعالیت آزمایشگاهی قدیمی و از کار افتاده شود. با این وجود مقالاتی که کاربرد های روش های پیمایش ژنوم و بهبود راهبرد های مختلف را گزارش می کنند با روند ثابت و پیشرونده ای در حال انتشار می باشند. دلیل اصلی برای این موضوع، آسان بودن راهبرد های مختلف است که نیازی به تجهیزات گران قیمت و پرسنل های ماهر ندارد و افزایش کاربرد روش های پیمایش ژنوم در ژنوم های یوکاریوتی دلیل دیگر است. به علاوه در برخی از کاربرد های پیشرفته تر، راهبرد های پیمایش ژنوم با فناوری توالی یابی pyrosequencing ترکیب شده و تولید صد ها هزار توالی در هر آزمایش کرده و زمینه را برای پیمایش ژنوم هموار کرده اند.

مقالات موری در خصوص پیمایش ژنوم زیاد نیستند. بعد از اولین مقاله نوشته شده توسط هنگن در 1995، که تعداد کمی از راهبرد ها مقایسه شدند، مطالعه جامعی بر روی راهبرد ها توسط های و همکاران(2) بیش از یک دهه پیش منتشر شدند. اخیرا دو مقاله موری به توصیف راهبرد های پیمایش ژنوم و کاربرد آن ها اختصاص داده شده اند ولی محدود به میکروارگانیسم ها بوده اند.(3-4). هدف این مقاله ارایه اطلاعاتی با توصیف کاربرد روش های پیمایش ژنوم برای ژنوم های یوکاریوتی است. گزارش های مختلفی را می توان یافت که در آن چنین فناوری ای به طور موفق استفاده شده و در بسیاری از موارد از فرایند های زمان بر ساخت و فیلتر کتابخانه های ژنومی بزرگ اجتناب می کند.

بخش نخست موری جامع بر روش های پیمایش ژنوم موجود دارد و بر اساس راهبرد اصلی اتخاذ شده این روش ها را طبقه بندی می کند. بیشتر این روش ها را می توان به آسانی در هر آزمایشگاه بیولوژی مولکولی اجرا کرد. به علاوه، فهرستی از منابع تجاری (کیت ها و خدمات مشتری) ارایه می شوند. دومین بخش مقاله به بررسی کاربرد های مختلف پیمایش ژنوم می پردازد. زمینه های اصلی مورد نظر و مورد علاقه شناسایی شده و نتایج به دست آمده برای کاربرد های مختلف گزارش می شوند. به دلیل انتشار روش های پیمایش ژنومی، این روش را نمی توان کامل کرد. بهترین روش نشان دادن پتانسیل این روش ها می باشد.

روش های و منابع پیمایش ژنوم

روش های پیمایش ژنوم

روش های پیمایش ژنوم از نظر راهبرد های اتخاذ شده برای بدست آوردن سوبسترایی برای یک مرحله نهایی PCR متفاوت هستند که در آن یک پرایمر خاص برای توالی شناخته شده (پرایمر ویژه توالی) با یک پرایمر ایجاد شده با روش پیمایش خاص (پرایمر پیمایشی) جفت می شود.

در جدول 1، روشن های اصلی پیمایش ژنوم و پیشرفت های مربوطه در این زمینه درج شده است. روشن ها می توان به سه گروه بر اساس شرایط خاص طبقه بندی کرد: روشن های مبتنی بر آنزیم های محدود کننده، روشن های مبتنی بر پرایمر و روشن های مبتنی بر اکستنشن. روشن های GW با استفاده از ترکیب دو راهبرد پایه بر اساس نخستین مرحله روشن طبقه بندی می شوند. بیشتر روشن های لیست شده در جدول 1 مرور شده و در این مقاله زیاد توصیف نمی شوند. تنها روشن های جدید با روشن های قبلی در این گزارش بررسی شده اند. این روشن ها در جدول 1 به خوبی مشخص هستند. نمایش گرافیکی از راهبرد ها بر اساس روشن های پیمایش ژنوم به طور شماتیک در شکل 1 گزارش شده اند.

روشن های پیمایش ژنوم مبتنی بر محدودیت نیاز مند جذب اولیه دی ان ای ژنومی با آنزیم های محدود کننده می باشند که مکان آن ها در فاصله مناسبی از مرز بین توالی های مشخص و نامشخص قرار گرفته است. قطعات محدود شده سپس به ادapter های طراحی شده خود سیرکوله و یا لیگات می شوند.

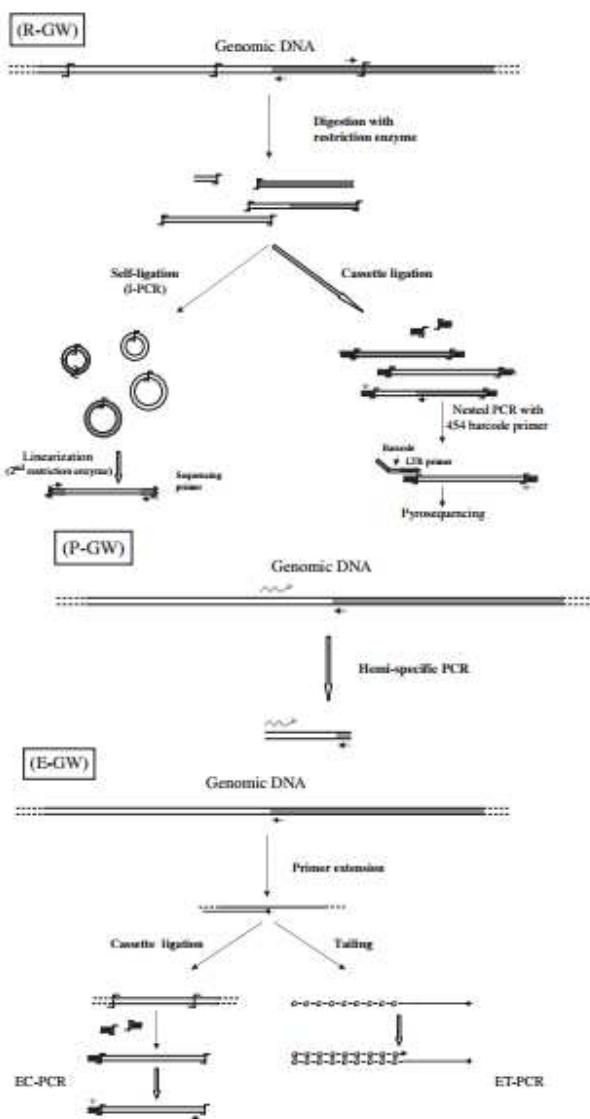
در نخستین حالت، زیر گروهی از روشن های PCR معکوس، بدست می ایند. یک روشن اصلاحیه این روشن موسوم به I-PCR گزارش شده است. در این رابطه، مولکول های محدود کننده دی ان ای ژنومی تحت تکثیر حلقوی با استفاده از هگزامر های نصادفی قرار گرفته و از خصوصیات جا به جایی رشته ای Phi29 استفاده میکند.

در حالت بعدی، طیف وسیعی از روشن ها ارایه شده اند که از راهبرد نخست موسوم به PCR تک پرایمری بر گرفته می شوند. این روشن ها بر اساس مطالعه تنوکا و فوجیشیما فهرست بندی شده اند که به صورت PCR کاست هستند و برای استفاده از دی ان ای های دو رشته ای متصل به لیگات به قطعات محدود کم کاربرد دارند. اصطلاح

PCR کاست به جای Ligation که برای نشان دادن روش های فوق استفاده می شود([44,22,21,7]), این استوار است که اصطلاح Ligation از 1989 برای نشان دادن راهبرد های نخست پیمایش ژنوم استفاده شده است و در اینجا بین روش های E-GW طبقه بندی شده است. وقتی کاست به قطعات محدود کننده دی ان ای ژنومی لیگات شد، تولید کتابخانه GW از ناحیه در بر گیرنده مرز بین توالی های معلوم و مجهول با استفاده از پرایمر توالی خاص و یک پرایمر ویژه کاست شروع می شود. یک مشکل اصلی در روش های مبتنی بر PCR کاست، وجود محصولات عمومی ناشی از پرایمر ویژه کاست است. برای غلبه بر این مسئله، یک سری روش ها ارایه شده اند که موسوم به PCR وتروکاست، PCR جذب و دیگر راهبرد های گزارش شده در زیر می باشد.

راهبرد موسوم به PCR انگشت نگاری (T-DNA) برای پیمایش ژنوم یک روش پلی مورفیسم طول قطعات محدود کننده است که برای مطالعه تعدادی از قطعات (T-DNA) در گیاهان *Agrobacterium tumefaciens* از تاریخته استفاده شده است. قطعات تکثیر شده مربوط به اتصالات دی ان ای گیاهی به دلیل وجود پرایمر های ویژه T-DNA برچسب زنی شده از ژل پلی آکریلامید رقیق شده، مجدداً تکثیر شده و توالی یابی شده اند. در جدول 1-راهبرد های GW. روش های GW به صورت E-GW, R-GW, P-GW و GW کاتالوگ بندی می شوند. در صورت قابلیت دسترسی، نام خاص روش گزارش می شوند. در غیر این صورت، نام نخست نویسنده ارایه می شود. روش ها در جعبه های خاکستری به طور مفصل در بخش روش های پیمایش ژنومی ارایه شده اند. ستون های P و E اشاره به تحلیل به ترتیب ژنوم های پروکاریوتی و یوکاریوتی دارند.

	Group	Sub-group	Name	References	P	E
1	R-GW	Inverted PCR	Inverted PCR	5		x
2			Long range inverted PCR	6		x
3			Bridged inverted PCR	7	x	
4			Rolling circle inverted PCR	8		x
5		Cassette PCR	Single-specific-primer PCR	9	x	
6			Fors <i>et al.</i>	10		x
7			Vectorette PCR	11		x
8			Cassette ligation	12		x
9			Capture PCR	13		x
10			Splinkerette PCR	14		x
11			Boomerang DNA amplification	1		x
12			Suppression PCR GW	15		x
13			Padeigmas and Reichert	16		x
14			Step-down PCR	17		x
15			Simplified oligo-cassette	18	x	
16			Cottrell <i>et al.</i>	19		x
17			T-DNA fingerprinting PCR	20		x
18			T-linker PCR	21		x
19			Versatile cassette	22	x	
20			Barcode pyrosequencing	23,24		x
21			Onebase excess adaptor ligation	25		x
22			Straight walk	26		x
23			Blocked DLA	27		x
24			Template-locking PCR	28	x	x
25			TVL-PCR	29		x
26		Others	Panhandle PCR	30		x
27			Supported PCR	31		x
28			RAGE	32		x
29			Restriction site extension PCR	33		x
30	P-GW		Targeted gene-walking PCR	34		x
31			Restrictionsite PCR	35		x
32			Restricted PCR (novel Alu PCR)	36		x
33			TAIL-PCR	37		x
34			Uneven PCR	38		x
35			Semi-random PCR	39	x	
36			Mishra <i>et al.</i>	40		x
37			URW PCR	41,42		x
38			Lariat-dependent nested PCR	43		x
39			Site finding PCR	44		x
40			Touchdown PCR-based	45	x	
41			Walser <i>et al.</i>	46		x
42			Nested PCR-based	47	x	
43			Self-formed adaptor PCR	48	x	
44			Two-step gene walking PCR	49	x	
45			High-genome walking	50		x
46			SDAPCR	51	x	
47			SNAPCR	52	x	
48	E-GW	EC-PCR	LM-PCR	53		x
49			LAMP-PCR	54		x
50		ET-PCR	Long distance genome walking PCR	55		x
51			Leoni <i>et al.</i>	56,57		x
52		Others	Single-primer amplification	58		x
53			FLEA-PCR	59		x

شکل ۱- راهبرد های اصلی پیمایش ژنوم. راهبرد های E-GW و R-GW, P-GW به طور شماتیک نشان داده شده اند. مناطق خاکستری و سفید به ترتیب توالی های دی ان ای معلوم و مجهول می باشند. پیکان های مشکی افقی مربوط به پرایمر های خاص توالی می باشند: پیکان های خاکستری نشان دهنده پرایمر های ویژه کاست هستند. یک پیکان موج دار خاکستری پرایمر تصادفی را نشان می دهد. خط چین ها نشان دهنده ssDNA سنتز شده درون شیشه ای می باشند. علامت های $\sqcap$ و $\sqsupseteq$ نشان دهنده مکان های محدود کننده می باشند. پیکان های عمودی سفید مربوط به مرحله یکی مانده به آخر روش می باشد که بعد از آن محصول بدست آمده در معرض PCR، کلونینگ و توالی یابی قرار می گیرند.

ارتباط یک روش PCR کاست با فناوری توالی یابی قوی معرفی شده توسط وانگ و همکاران (24)، اهمیت زیادی دارد زیرا امکان توالی یابی موازی هزار قطعات تکثیری را می دهد. با استفاده از یک راهبرد بارکد گذاری DNA نیز می توان به این مهم دست پیدا کرد. با استفاده از پرایمر های کاست با بارکد های مختلف، محققان اقدام به شناسایی بیش از 160000 سایت انتگراسیون برای بردار های لنتی ویرال و رتروویرال در نمونه های بافت مختلف از موش کردند. رویکرد مشابهی برای تحلیل ترانسپوزون ذرت توسط لیو و همکاران (27) در تکثیر جذب-لیکاسیون ارایه شد. این روش از آداپتور تک رشته ای با پایانه 3 قبل الحاق به آورهنک-3 از قطعات محدود کننده ژنوم بر کرفته شده است. بعد از نخستین مرحله، قطعات کتابخانه در 30 ترمینی با افزایش دی دزوکسی نوکلئوتید بلوك شده و با پرایمر های ویژه توالی و اداپتر تکثیر شد. در راهبرد MuClone برای شناسایی توالی های ژنی ترانسپوزون موتاتور ذرت با استفاده از مهار پرایمر های ژنی، پایین دست توالی CATG_nsp1CATG_nsp1، به سه تگ نوکلئوتیدی شروع شونده با C یا T در نظر گرفته می شود. با ترکیب راهبرد MuClone با فناوری توالی یابی، محققان به 965000 توالی دسترنسی پیدا کردند.

در میان راهبرد های اخیر R-GW، روش پیمایش مستقیم با استفاده از لینکر دو رشته ای 3'-NH₂ برای اجتناب از واکنش پر شوندگی با دی ان ای پلیمراز و جلوگیری از اکستشن پرایمر پیمایشی در چرخه اول PCR استفاده شده است. ssDNA تولید شده از پرایمر اصلی توالی، سویستراپی برای تکثیر PCR در نظر گرفته می شود. اخیرا در روش PCR بلوکینگ، قطعات محدود کننده دی ان ای با افزایش د دزوکسی نوکلئوتید قبل از لیگاسیون با کاست دی ان ای بلوکه شده و این اطمینان را به ما می دهند که PCR را می توان از پرایمر توالی خاص شروع کرد. با در نظر گرفتن فعالیت لیگاسیون بر روی بردار pCR®-TOPO™، ارکسکی و دیوس از (TVL-PCR) استفاده کردند که یک راهبرد پیشرفتی بر گرفته از PCR - تی لینکر بوده و بر افزایش آنزیم لیگاز غلبه می کند. تحت گروه R-GW، چهار روش دیگر را می توان ارایه کرد که در آن قطعات محدود کننده دی ان ای ژنومی به طور مستقیم به کاست دی ان ای دو رشته ای لیگات نمی شوند. در PCR، یک الیگونوکلئوتید تک رشته ای لیگات شده و موجب تکثیر PCR منطقه ناشناخته می شود.

روش PCR پشتیبانی شده، ترکیبی از هضم دی ان ای ژنومی با تکثیر خطی یک پرایمر ویژه توالی است. قطعه دی ان ای بیوتینیلات با انشعاب یک پرایمر ژن با استفاده از پلیمراز Taq DNA و بیو Dntp-11 که با قطعات محدود کننده دی ان ای دنا توره شده شروع می شود سنتز شد. مولکول تخلیص شده استرپتاویدین به کاست دو رشته ای لیگات شده و امکان مونتاز سوبسترات مناسب برای PCR وجود دارد.

روش تکثیر سریع پایانه های ژنومی در میان روش های R-GW منحصر به فرد است زیرا نیازی به یک مرحله لیگاسیون ندارد. در این روش، قطعات محدود کننده با ترانسفراز انتهایی قبل از تکثیر نهایی PCR، پلی ادنیلات شده و در حضور پرایمر های ویژه توالی و oligo-Dt انجام می شوند.

در PCR اکستنشن سایت محدود کننده، یک پرایمر پیماشی با انتهای توالی 3 مربوط به مکان محدود کننده به مولکول با استفاده از پرایمر خاص ژنی بر روی قطعات دی ان ای ژنومی محدود شده می چسبد. انشعاب سریع ssDNA محدود شده امکان ایجاد ذخیره ای مناسب را برای تکثیر PCR می دهد.

روش P-GW با استفاده از پرایمر های پیماشی طراحی شده حاوی توالی های تصادفی و دجنربت مشخص می شوند. این پرایمر ها با پرایمر های خاص توالی در تعدادی از راهبردهای مختلف PCR ترکیب می شوند. علاوه بر روش های فوق، برخی از راهبردهای دیگر نیز باید بررسی شوند.

روش PCR محدود شده برای شناسایی توالی دی ان ای انسان با عناصر تکراری استفاده شد. محققان کاربرد روش PCR را با معرفی در ترکیب واکنش با یک رونوشت از پرایمر آلو ناشی از حضور دزوکسی آدنوزین ارایه کردند که با پلیمراز دی ان ای قابل توسعه نیست. با یافتن یک نسبت مناسب بین پرایمر آلو و رقیب آن، تکثیر ژن حساسیت و پروتین ریبوزومی S17 حاصل شده است.

بهبود روش پیماش سریع جهانی توسط میریک و ژیلبرت با معرفی جذب آگاراز در ژل برای ریکاوری کمی آمپلیکون گزارش شده است.

SD-PCR-PCR شین داگلانرو از حضور توالی های موسوم به شین داگلانرو در ژنوم های پروکاریوتی برای شناسایی بالادست توالی های ژن های خاص بهره می برد. این روش بر اساس کاربرد پرایمر های هگزامری بوده و

توالی های شین داگلارنو را در نظر می گیرد که با پرایمر های خاص ژن پروکاریوتی در واکنش تکثیر جفت می شوند.

روش پرایمر هیبرید متوالی SHP-PCR-PCR - منوط به استفاده از دو یا سه تکثیر PCR بر روی محصول اولین تکثیر می باشد که در آن یک پرایمر ژن خاص و یک پرایمر دجنریت استفاده می شود. تکثیر های PCR متوالی با ترکیب پرایمر های خاص توالی و پرایمر های پیمایشی هیبرید با مکمل انتهای³ با یک توالی هدف از پرایمر دجنریت و یک انتهای⁵ که تشکیل دهنده هدف برای پرایمر هیبرید بعدی است مورد استفاده قرار گرفت.

در میان روش های E-GW (جدول 1)، امکان تمیز بین روش هایی وجود دارد که در آن مرحله نهایی PCR بر روی حاصل لیگاسیون بین کاست DNA و DNA سنتز شده با تکثیر خطی یک پرایمر خاص و نیز روش هایی که در آن ها یک PCR نهایی دارای سوبسترای محصول واکنش³ بر روی ssDNA وجود دارد انجام می شود.

PCR از طریق لیگاسیون یا پیوند (LM-PCR) بر اساس اکستنشن پرایمر الیگونوکلئوتید خاص بر روی دی ان ای با پیوند شیمیایی است. کاست دی ان ای دو رشته ای سپس به یک DNA متصل شده و سوبسترایی را برای PCR نهایی در اختیار می گذارد. PCR ناشی از تکثیر خطی از نظر راهبرد مورد استفاده برای بدست اوردن قطعه DNA دور شته ای برای پیوند با کاست دی ان ای متفاوت است. در این مورد یک پرایمر ویژه بیوتینیلات-5 بر روی ژنومی توسعه می یابد. بعد از جذب توسط سر استرپتادوین محصول اکستنشن، دومین رشته با پرایمینگ هکزا نوکلئوتید تصادفی سنتز می شود. دو رشته ای بدست آمده با یک آنزیم محدود کننده چهار نوکلئوتیدی هضم شده و به یک کاست DNA. مناسب متصل می شود. محصول لیگاسیون تحت تکثیر PCR قرار گرفته و محصولات آن با آنالیز الکتروفورز، انتخاب، رقیق، مجددا تکثیر شده و توالی یابی می شوند.

در روش های ET-PCR، تکثیر PCR نهایی از پرایمر پیمایشی با انتهای ویژه متصل به پرایمر خاص توالی استفاده می کند. ایده اصلی در PCR پیمایش ژنوم با مسافت طولانی است که در آن توالی های 3-4 kb از انشعاب پرایمر ها برای هکزامرین و ژن های کrk دار مالاریا و دروس فیلا بدست می ایند. اخیرا یک راهبرد نسبتاً متفاوت توسط لونی و همکاران برای شناسایی هم زمان اعضای خانواده های چند ژنی Lhcb1 پروتین جذب نور در ژنوم اسفلنج

ارایه کرده اند. این راهبرد که بر اساس بهینه سازی شرایط آزمایشی برای واکنش اکستنشن پرایمر است، موجب بهبود کسب اطلاعات چند گانه در خصوص اعضای مختلف خانواده چند ژنی با استفاده از پرایمر خاص و حفاظت شده می شوند.

دو روش دیگر E-GW را نمی توان به صورت راهبرد های ET-PCR و EC-PCR در نظر گرفت. تکثیر تک پرایمری یک روش E-GW را بر اساس جذب مولکول ssDNA بیو تینلات بدست آمده از اکستنشن پرایمر توالی خاص و تکثیر متوالی PCR آن با یک پرایمر تو در تو معرفی می کند. همین پرایمر فوق باید ابتدا بر ssDNA توسعه یابد که امکان تشکیل سوبسترای دو رشته ای دی ان ای را به صورت قابل تکثیر با تک پرایمر می دهد. قطعات تکثیر بدست آمده با هیبریدیزاسیون تکثیر قبل از توالی یابی فیلتر یابی می شوند.

روش PCR نمایی توالی بر اساس استفاده از پرایمر پیماشی با یک توالی فلانکینگ-5 و شش 3'-شش نوکلئوتیدی متصل با پرایمر ویژه توالی در تکثیر نهایی ssDNA PCR می باشد.

یک روش جایگزین برای استفاده از روش های پیمایش ژنوم، تعدادی از کیت های تجاری از شرکت های مختلف قابل دسترس هستند. رایج ترین موارد کیت والکر ژنوم و سیستم ژنومی وکتورت می باشند. این روش ها منوط به مهار PCR GW و روش های وکتورت GW می باشند. کیت SpeedUp پیمایش دی ان ای بر اساس راهبرد E-GW می باشد که در آن الیگومر های کوتاه همراه با پرایمر های خاص توالی تحت شرایط بهینه در یک سری از PCR های تودر تو استفاده می شوند. محصول نهایی را می توان به طور مستقیم توالی یابی و یا کلون کرد. والکر TOPO کیت بر اساس راهبرد TVL-PCR می باشد.

به علاوه، دو شرکت، سرویس GW مشتری را ارایه می دهد. سرویس پیمایش APA بر اساس اکستنشن پرایمر ویژه بیوتینلات و جذب آن بر روی بید های پارا مغناطیس استرپ تادیون است. SsDNA غیر متحرک سپس به پرایمر PCR پیمایشی متصل شده و تشکیل سوبسترایی برای یک PCR متوالی می دهد. سرویس پیمایش ژنوم بر اساس PCR GW مهار می باشد(جدول 1).

حق امتیاز GW

توسعه بسیاری از روش های پیمایش ژنوم موجب ارایه اختراعات و ثبت امتیاز های زیادی شده است که هر کدام روش های جدیدی را از فرایند و کاربرد راهبرد پیمایش ژنوم برای حل مسائل ویژه ارایه کرده اند. مرور آن ها در این مقاله خالی از لطف نیست. بازیابی ثبت اختراعات با استفاده از پلتفرم Orbit (<http://www.orbit.com>) ثبت اختراعات با استفاده از پلتفرم FAMPAT صورت گرفت یک وب سایتی که دارای منابع تخصصی می باشد. جست و جو با برازینگ دیتابیس انجام شد که ثبت اختراعات را از بیش از 90 دفتر ملی پوشش داده و در خانواده های بر اساس نوادری و اختراع گروه بندی می کند. ثبت اختراعات با استفاده از نام روش های GW جمع اوری شده و به فرایند ها و کاربرد ها Esp@cenet تقسیم می شوند. اطلاعات در خصوص ثبت اختراعات منفرد را می توان با شماره ثبت از پرتال (<http://www.espacenet.com>) بدست اوردد.

جدول 2- منابع تجاری برای GW. نام های روش GW در جدول 1 نشان داده شده اند. پرایمر کنترل تابیدگی-

DW-ACP, DNA پیمایش

Kit name	Customer service	GW technique	Company (website)
Genome Walker™ Kit Vectorette™ Genomic Systems		Suppression PCR GW Vectorette	Clontech (http://www.clontech.com) Sigma Aldrich (http://www.sigmaldrich.com)
TOPO™ Walker Kit DNA Walking SeedUp Premix™ Kit		TVL-PCR DW-ACP	Invitrogen (http://www.invitrogen.com) Seegene (http://www.seegene.co.kr)
APAgene GOLD Genome Walking Kit	Genome Walking Service APA walking service	Suppression PCR GW Bio-Primer extension/ligation UWP on ssDNA	Evrogen (http://www.evrogen.com) Bio S&T (http://www.biost.com)

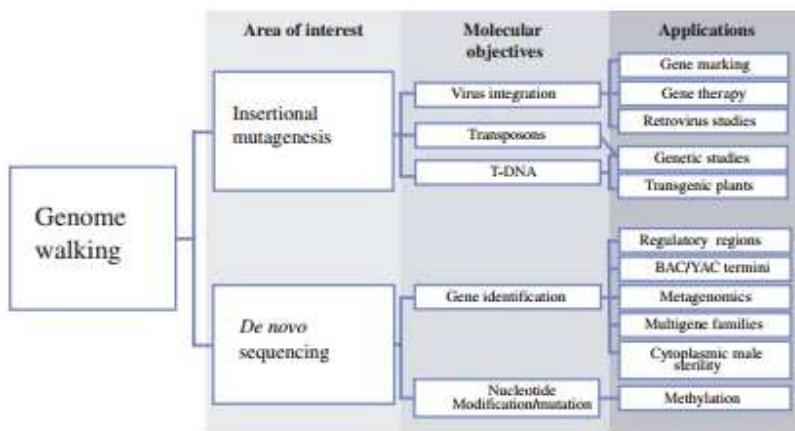
کاربرد های پیمایش ژنوم

پیمایش ژنوم بیشتر در مباحث مربوط به توالی های نوکلئوتیدی بحث می کند. آن ها را می توان به طورشماتیک در دو زمینه موتاژنر افراشی فهرست بندی کرد که در آن انتگراسیون دی ان ای با منشا ویروسی، ترانسپوزون و T- دی ان ای مطالعه شده و توالی یابی جدید که در آن ابعاد مختلف ژن ها و توالی یابی ژنومی را می توان در نظر گرفت. در این زمینه ها، یک سری زمینه های دیگر را می توان شناسایی کرد که به صورت اهداف مولکولی خاص در

ستون سوم شکل 2 در نظر گرفت. به علاوه، اهداف مولکولی را می توان به زمینه های مختلفی مرتبط دانست. در بخش های زیر، کاربرد های خاص پیمایش ژن بر اساس طرح شکل 2 گزارش می شوند.

موتاژن افزایشی

ژنوم های هر دو پروکاریوت ها و یوکاریوت ها اغلب محل افزایش دی ان ای ویروسی و عناصر ترانسپوزون می باشند. این رویداد های طبیعی به عنوان ابزاری برای مطالعات ژنتیکی در پزشکی و بیوتکنولوژی مطرح بوده اند. به منظور گزارش در مورد نقش و توسعه فنون پیمایش ژن در زمینه موتاژن افزایشی، ما این موضوع را بر اساس اهداف مولکولی مطالعه تقسیم کردیم که شناسایی مناطق افزایش دی ان ای با منشا ویروسی، ترانسپوزون و T-DNA را شامل می شود.

شکل 2- طبقه بندی کاربرد های پیمایش ژن. این طرح خلاصه ای از توسعه کاربرد های پیمایش ژن را نشان می دهد.

ادغام یا انتگراسیون ویروسی

تعداد زیادی از مطالعات بر روی پیمایش ژن برای شناسایی و بررسی مکان های افزایشی cDNAs رتروویروسی و یا ناقل های برگرفته از رتروویروس در ژنوم انسانی ایجاد شده و داده های ارزشمندی را برای درک مکانیسم های تکرار رتروویروس و پاتوژن ویروسی در اختیار گذاشته اند و در طراحی ناقل های ناشی از رتروویروس این نیز نقش دارند. در این بخش توصیفی از پیمایش ژن در بررسی ناقل های رتروویروسی در ژنوم انسان قبل از بحث در

خصوص انتگراسیون cDNAs رترووویروسی ارایه می شود. رترو ویروسها دارای ژنوم RNA هستند که این توالی RNA ، در سلولهای آلوده بوسیله آنزیم ترانس کریپتاز معکوس (Reverse transcriptase enzyme) خود ویروس، به DNA تبدیل می شود . نسخه RNA تولید شده از روی RNA ویروس ، شبه ویروس یا پرووویروس (Provirus) نامیده می شود . پس از تولید ، این پرووویروسها با DNA سلول ادغام می گردد. این ادغام فقط در برخی موارد به صورت اتفاقی صورت می گیرد . با اینکه فقط یک نسخه از ساختار ژنی مورد نظر را می توان در ویروس اولیه قرار داد ، با این حال از ناقلهای رترووویروسی می توان به عنوان ناقل برای انتقال ژن مورد نظر به سلول جنسی میزبان استفاده نمود.باید توجه داشت که سلولهای جنسی، غالباً از حمله رترووویروسها در امان هستند و لایه شفاف جنین مانع از دسترسی ویروس به سلولهای جنین می شود و برای انتقال ژن از این طریق حتماً باید قبل این لایه ، از رویان جدا شده باشد . در این روش از رویانهای 4-16 سلولی می توان استفاده نمود و برای تکمیل این جریان لازم است که سلول میزبان مرحله S چرخه تناسلی را طی کند . برای اینکه از رترو ویروس برای انتقال ژن استفاده کنیم لازم است بخش اعظمی از ژنهای ویروس را حذف کرده ، یک نسخه از RNA را که از روی DNA ساختار ژنی مورد نظر نسخه برداری شده است را در ژنوم ویروس الحاق کنیم .

در سال 1974 برای اولین بار نشان داده شد که ، بعد از تزریق ژنوم ویروس SV40 در داخل بلاستوسل (Blastocoel) بلاستوسیستهای موش ، وجود DNA این ویروس در سلولهای موشهای بالغ حاصل از این جنین ها ، به اثبات رسید . در این آزمایش از Mo-Mulv-Provirus (MMP) DNA در ژنوم Jaenisch, 1976; Stuhlmann, Jähner and Jaenisch, 1981 سلولها تثبیت شده و به نسل بعد منتقل گردید و از این طریق جمعیتهای مقاوم ایجاد گردید . (

مختلف ژنوم ویروس همراه با توالی ژنی که باید انتقال یابد در غالب یک ساختار ژنی یکپارچه و قابل انتقال مجدداً جایگزین می شود . باید دقت شود LTR (دو توالی چند صد بازی که در هر دو انتهای بعضی از مولکولهای DNA بویژه ژنومی رترو ویروسها یافت شده است و این توالی در هر یک از دو انتهای مشابه هم هستند منتهی در بعضی موارد معکوس یکدیگرند) و منطقه psi سالم و دست نخورده باقی بماند . پوشش ویروس بوسیله یک پرو

ویروس ثانویه ایجاد می شود که علائم پوششی را از دست داده است .)

(1983; Cone and Mulligan, 1984

ژنوم نو ترکیب حاصل از ترکیب ژن مورد نظر و ژنوم رترو ویروس داخل پوشش پروویروس قرار می گیرند و برای انجام عمل انتقال ، سلولهای هدف بوسیله این رتروویروسهای نوترکیب آلوده می شوند . ژنوم رتروویروس به سلول تزریق شده و وارد هسته شده در برخی موارد با ژنوم اصلی سلول ادغام می شود . جنین های حاصل از این سلول های آلوده به ژنوم نوترکیب ، در داخل رحم حیوانات ماده قرار می گیرند . ژنوم حیوانات تولید شده از این جنینها ، بعد از تولد ، باید برای اثبات وجود ساختار ژنی مورد نظر مورد آزمایش قرار گیرد .

Putten و همکارانش (1985) از طریق آلوده کردن جنینهای بدون زونا پلوسیدای موش با رترو ویروسهای ناقص نوترکیب شده ، موفق به تولید موشهای انتقال ژنی حامل یک ژن دی هیدروفولیک رودکتاز جهش یافته شدند . Rubenstein, Nicolas and Jacob (1986) توانستند ورود پرو ویروس را هنگامی که جنینهای فاقد پوشش بطور مشترک با سلولهای Psi2 کشت شدند را به اثبات برسانند . در آزمایشی از طریق آلوده کردن جنینهای قبل از کاشت داخل رحم ، بوسیله رترو ویروسهای نوترکیب با ژن کامل بتا گلوبین انسانی (b - globin) همراه با آغازگر (Hemopoetic system) آن ، موشهای تولید شده ، ژن انتقال یافته را در سیستم هموپوئتیک (promoter) خود نشان دادند.

تحلیل استفاده از حامل ها و ناقل های رتروویروسی موجب افزایش مطالعاتی بر روی ترکیب رتروویروس ها در ژنوم انسان شده اند زیرا ترکیب Cdna پرو ویروسی به کروموزوم می توانند منجر به تاثیر نهفتگی و یا رونوشت فعل ژن های ویروسی شود . ژن خارجی به سلول موثرترین راه معرفی شده است . این سیستم شامل یک ناقل ویروسی LNL6 Moloney و سلول های بسته بندی از دو بخش، به طور گسترده ای استفاده می شود بردار ویروس سرطان خون موش ویروسی (MO-MLV) تبدیل شده است . ویروس ویروس RNA است، سلول های آلوده، که تولید RNA ژنومی DNA رشته به نسخه کروموزوم میزبان معکوس شد قبل از تشکیل این ویروس، اولین ویروسی رونویسی ژنوم ویروسی RNA مثبت رشته است . کل ژنوم از 5 ' به 3 ' سفارش: تکرار 5 ' ترمینال طولانی

(LTR) رمزگذاری یک پروتئین ساختاری ویروسی در رمزگذاری ژن gag، کد این پروتئین کت و ژن پاکت و یک مزون 5'LTR و 3'LTR بسته بندی سیگنال بین ژن عق زدن (gag). پروتئین های ویروسی و برنامه نویسی مناطق عق زدن (gag)، پ، حذف کل پاکت، به جای ژن اگزوژن را به یک ناقل ویروسی است که حفظ LTR و سیگنال بسته بندی، یک ویروس تکثیر معیوب است. در همین حال، طراحی یک خط سلول بسته بندی، که شامل یک ژنوم ویروس یاور، سیگنال بسته بندی فاقد MO-MLV هنگامی که بردار ویروسی به خط سلول بسته بندی، ژن بردار است به شکل یک ذره ویروس کامل بسته بندی شده بود، خطوط بسته بندی سلول بنابراین یک بردار ویروسی تولید رده های سلولی. تولید سلول های هدف با فرهنگ و یا یک خط سلولی که حاوی مجموعه ای از ویروس تولید بردار از سوپرناکانت خط همراه با سلول های هدف انکوبه شدند، انتقال ژن می تواند به طور موثر انجام می شود. روش ترانسفکشن بردار ویروسی استفاده از طیف گسترده ای است، می تواند انواع حیوانات، از جمله بدن انسان، از جمله انواع سلول آلوده، یکی می تواند تعداد زیادی از سلول، کلارایی ترانسفکشن تا 100 ژن ترانسفکت شده و چند کپی از یک کپی آلوده می توان با دقت وارد ژنوم سلول های میزبان، یکپارچه سازی بالا یکپارچه، و می تواند به طور موثر ابراز طولانی تبدیل شود. در حال حاضر و یک دهه بعد از توالی یابی ژنوم انسان مشخص شده است بر خلاف آن چیزی که قبلاً تصور می شد بیشتر ژنوم ناکارآمد (junk) نیست. در حقیقت کنسرسیوم پژوهش ENCODE که از تعداد زیادی آزمایشگاه و پایگاه داده بهره می برد مشخص کرد که این نواحی غیر کد کننده خواستگاه هر چیزی، از جایگاه صفت بیماری گرفته تا سیگنال های تنظیمی مختلف را شامل می شود و همگی این اعمال از طریق انواع جدیدی از ژن هایی بر پایه RNA می باشند. بیش از 70 سال پیش برای اولین بار این موضوع ادعا شد که همه این junk ها به این صورت نیستند. باربارا مک کلینیتاک اولین استفاده از این junk را کشف کرد (ژن های جهنده) که به عنوان عناصر قابل جابجایی شناخته شده اند. این ژن ها فقط به یک کار مشغول هستند، اینکه خودشان را تکثیر کرده و به طور تصادفی در ژنوم درج می کنند. به طور همزمان دو دانشمند دیگر (اریک دیویدسون و روی بریتن) پیشنهاد کردند که ژن های جهنده ممکن است در تنظیم سلول نقش داشته باشند. در واقع در یک مطالعه که در مجله زیست شناسی ژنوم منتشر شد، روین و کلی شواهد را بدست آوردند که

ژن های جهنه‌ده در زمان خاموش – روشن شدن ژن ها در سلول های بنیادی می توانند نقش داشته باشند. روین می گوید: ما به بررسی این موضوع پرداختیم که چطور ژن های جهنه‌ده با حمله به ژنوم موجب افزایش ژن های (lincRNAs) جدید در مناطق junk می شوند. کاملا مشخص است که هزاران ژن طویل از RNA غیر کد کننده (lincRNAs) وجود دارد که به احتمال زیاد الگوی جدیدی را برای بیماری و سلامت ارائه می دهد. نحوه تکامل این ژن ها هنوز یک معما باقی مانده است با این حال سرخ های جدید از ژن های جهنه‌ده ای که 50% ژنوم را تشکیل می دهد، به دست آمد است.

رین می گوید: من فکر می کنم که این ها را منشاء LincRNAs در نظر بگیرم. ژنوم انسان به طور مداوم با این عناصر قابل جابجایی که می خواهند به جای جدیدی بروند درگیر هستند Kelly. اضافه کرد که در رساله دکتری من (جمع کردن ژنوم از قطعات توالی یابی شده (این ژن های تکراری مزاحم اصلی بودند که من را به این فکر فرو برد که این ها در حال انجام چه کاری در ژنوم هستند. در مطالعه منتشر شده توسط Rinn و Kelley، وابستگی قابل توجه ای از یک رده از رترو ویروس های آندوژنز (ERVs) پیدا شد که می خواهند بر روی LincRNA ها قرار گیرند. این مطالعه نه تنها نشان داد که ERV ها در نواحی LincRNA ها غنی هستند بلکه اغلب در نواحی شروع ژن قرار می گیرند تا رونویسی را تقویت کنند. بطرز جالبی شاید LincRNA های حاوی یک خانواده شناخته شده بنام HERVH با بیان ژن در سلول های بنیادی در ارتباط باشند. به گفته Rinn این موضوع حاکی از این است که احتمالاً جابجایی ERV در ژنوم موجب افزایش LincRNA های بنیادی بخصوصی می شود. این نتایج، این سوال را مطرح می کند که چرا ترانسپوزون هایی که از ویروس ها مشتق شده اند بیان سلول های بنیادی ویژه ای را در پستانداران تنظیم می کنند؟ Rinn پیشنهاد کرد که این ترانسپوزون ها احتمالاً روند تکاملی ژن های کد کننده RNA را فراهم می کنند و من آن را به عنوان کثیف کننده ژنوم در نظر می گیرم: همان طوری که سیستم ایمنی بچه با بازی کردن در خاک تقویت می شود ژنوم نیز با ترانسپوزون ها کثیف می شود که یک اثر مفیدی را در تولید ژن های LincRNA های جدید ایفا می کند. آنچه که مشخص است این است که ترانسپوزون ها کنترل بیان بافت ویژه ای از LincRNA ها را بر عهده دارد، همچنین بر روی تکامل و عملکرد LincRNA متاثر هستند Kelly.

اظهار داشت که این مطالعه فقط توانسته است سطح نقش های احتمالی ترانسپوزون ها را بر روی عملکرد LincRNA ها خراش دهد. به این صورت بیش از 10000 ژن جهش یافته را می توان شناسایی کرد.

ترانسپوزون ها

موتاژن افزایشی ترانسپوزون ابزاری اساسی برای بررسی کاربرد و عملکرد ژن از طریق فنوتیپ های جهش یافته و شناسایی ژن های جهش یافته در ژنوم های یوکاریوتی است. همراه با روش برچسب زنی کلاسیک ترانسپوزون، راهبرد های دیگر بر اساس موتاژن افزایشی برای شناسایی ژن ها وجود دارند که فنوتیپ های قابل مشاهده ر ایجاد نمی کنند. در روش برچسب زنی فعال، توالی های فعال سازی قوی نظیر بهبود دهنده ویروس موزاییک گل کلم CaMV) 35S) به درون توالی های ترانسپوزون وارد شد. ژن های برچسب زده شده را می توان طوری بیان بالا کرد که ایجاد فنوتیپ های سودمند کنند. در مهار ژن و مهار بهبود دهنده، ساختار های ترانسپوزون حاوی یک ژن گزارش گر به سیگنال های رونوشتی سیس در مکان افزایش واکنش نشان می دهند. ژن میزبان با مشاهده الگوی گزارش گر و توالی یابی مکان های هدف شناسایی می شوند. سیستم های مختلف به دام اندازی توسط بیان ژن گزارش گر و توالی یابی اسپرینگر بررسی شده اند.

در این سناریوی پیچیده، پیمایش ژن نقش مهمی در تحلیل رویداد های ترانسپوز ایفا کرده و داده های ارزشمندی را برای آنالیز ژنتیکی معکوس در اختیار می کذارد. نخستین کاربرد پیمایش ژن برای شناسایی مکان های ادغام ترانسپوزون در یوکاریوت ها را می توان توسط مطالعه هوی و همکاران یافت. در سال های بعد، مطالعه دیگر انجام شد که در آن پیمایش ژن نه تنها برای شناسایی ژن های ناک اوت استفاده شد بلکه برای تسهیل توصیف کاربرد پیمایش ژن برای مطالعه عناصر قابل ترانسپوز استفاده شد. این بخش به زیر بخش های گیاهان، بی مهرکان، مهره داران و مخمر ها تقسیم شدند.

گیاهان

غیر فعال سازی ژن توسط افزایش ترانسپوزون برای ژنومیک های کارکردی در گیاهان مختلف استفاده شده است. لازم به ذکر است که T-DNA از پلاسمید Ti از *A. tumefaciens* برای این منظور استفاده شده است. اگرچه

موتاژن افزایشی T-DNA به طور جداگانه بررسی می شود، تفاوت بین گزارش های مربوط به آنالیز افزایش ترانسپوزون و یا T-DNA همیشه امکان پذیر نیست زیرا در بسیاری از موارد T-DNA به عنوان یک سوبسترا برای ترانسپوزون های مهندسی شده استفاده می شود. تحلیل برچسب زدنی ترانسپوزون و مطالعه سایت های افزایشی برای ترانسپوزون خاص در گیاهان در جدول 3 گزارش شده است.

در میان آنالیز های گزارش شده در جدول 3، مورد مهم راهبرد مبتنی بر I-PCR برای شناسایی ژن های جهش یافته در عناصر قابل ترانسپوز می باشد که I-PCR را با فیلتر متمایز برای شناسایی ژن های برچسب زدنی شده در رابطه با عناصر قابل ترانسپوز بر اساس راهبرد gw کاست شناسایی می کند. در این روش پرایمر dTph1 با پرایمر کاست جفت شده و برای تکثیر سایت های افزایشی به کار می رود. قطعات تکثیر شده سپس از طریق سیستم ژل پلی آکریلامید با تفکیک پذیری بالا تجزیه تحلیل می شوند.

تحلیل های بزرگ مقیاس مکان های افزایشی با اصلاح راهبرد های پیمایش ژن انجام شده اند. از طریق PCR (TAIL-PCR) نامتقارن حرارتی و روش های مهار GW PCR بیش از 42000 مکان افزایش رترو ترانسپوزون Tos17 در ژنوم برنج آنالیز شده اند. روش اتومات TAIL-PCR برای تحلیل موتانت های افزایشی Ac/Ds و ترانسپوزون های Ac در دو رقم برنج ایجاد شد. راهبرد DLA GW مربوط به توالی یابی امکان شناسایی حدود 965000 توالی را با ترانسپوزون موتاتور ذرت داد. این آنالیز ها موجب توسعه دیتابیس های موتانت افزایشی شدند. در رابطه با *rabidopsis thaliana*, دیتابیس ATIDB ایجاد شده است که دارای اطلاعاتی در خصوص T-DNA می باشند. برای برنج، دیتابیس OryGenesDB ایجاد شد.

بی مهرگان

در میان بی مهرگان، *Drosophila melanogaster* یک ارگانیسم مدل بوده که بر روی آن مطالعات زیادی در خصوص ژنوم های کارکردی مبتنی بر ترانسپوزون انجام شده است. تحلیل موتازن افزایشی را می توان برای دیگر Caenorhabditis و *Tribolium castaneum* حشرات و متازواهای بی مهره دیگر نظیر حشرات

elegans برای مطالعه ترانسپوزون در میان این موجودات به ما امکان بررسی زیادی را در توسعه پیمایش ژن می دهد که در جدول 4 دیده می شود.

جدول 3- تحلیل ترانسپوزون در ژنوم های گیاهی توسط رویکرد های پیمایش ژن. ترانسپوزون ها به ترتیب الفبا مرتب شده اند. اسمی رویکرد های پیمایش ژن و کیت ها در جداول 1 و 2 دیده می شوند.

Transposon	Plant	GW approach/kit	Note	References
Ac/Ds	Transgenic tobacco	I-PCR	T-DNA launch-pad	74
	<i>A. thaliana</i>			87
	Tomato		Enhancer trapping*	88
	Maize		"	89
	<i>Lotus japonicus</i>		T-DNA launch-pad	90
	<i>A. thaliana</i>		Activation tagging	91
	Rice	TAIL-PCR	Enhancer trapping	92
	Barley		Gene trapping	93-95
	Transgenic tobacco cells	LM-PCR	High-throughput	96
	<i>Petunia hybrida</i>	I-PCR	Gene trapping	97
<i>dTph1</i>	<i>A. thaliana</i>	Cassette PCR	Gene trapping	98
		I-PCR		99
<i>En</i>	<i>Zingeria biebersteiniana</i>	TAIL-PCR	See text	100
	<i>Antirrhinum majus</i>	DNA Walking SpeedUp kit		101
<i>En/Spm-like</i>	<i>Maize</i>	Genome Walker kit		102,103
		DLA GW	High-throughput	104
<i>Mu</i>	Rice	I-PCR	"	105
		TAIL-PCR	High-throughput	106
<i>Spm</i>		Suppression PCR		107
		Site finding PCR		108
<i>Tas17</i>		Genome Walker kit		109
<i>Ty-1</i>	Apple			

در خصوص مگس سرکه، ابزار اصلی مطالعات ترانسپوزون افزایشی شامل عناصر P می باشد که در راهبرد های مختلف برچسب ژن، مهار بهبود دهنده و به دام اندازی ژن نقش دارند. I-PCR برای اولین بار به عنوان جایگزین روش موتاژنر مکانی انتخاب شده برای انتخاب لاین های تبدیل شده استفاده شد. با این روش، مطالعات زیادی انجام شده و سایت های ادغام عناصر را رد یابی کرده اند.

روش UFW GW برای شناسایی و مطالعه انتشار و تکامل عناصر قابل ترانسپوز در Darwinulidae استفاده شده است که خانواده استراکد های غیر دریابی است و از این طریق دو خانواده از رتروترانسپوزون های سایرینکس و دافته در Darwinula stevensoni مطالعه می شوند.

برای موتاژنر افزایشی در *C. elegans*، مطالعه‌ای به بررسی روش PCR و کتورت به عنوان راهبرد GW برای تهیه نقشه ترانسپوزون *Tc1* در ژنوم موتاتور پرداخت. همین روش با تحلیل الکتروفورز قطعات تکثیر شده نوع وحشی و یینه عای موتانت همراه بوده است. باند‌های افتراقی از ژل بش یافته و با توالی یابی نوکلئوتیدی تحلیل می‌شوند. توزیعات خانواده‌های ترانسپوزون (ITm, hAT, piggyBac, helitron, foldback) در چندین گونه روزن دار با استفاده از روش UFW تجزیه تحلیل شده است. در این موارد، مناطق تلومتریک غنی از عناصر قابل ترانسپوز می‌باشند در حالی که مناطق غنی از ژن عاری از ترانسپوز می‌باشند.

مهره داران

موتاژنر افزایشی ناشی از ترانسپوزون، که برای گیاهان و بی‌مهرگان توسعه یافته است، به طور گسترده‌ای در مهره داران به دلیل شناسایی هر دو سیستم‌های ترانسپوزون طبیعی و مصنوعی به کار برده شده‌اند. چندین روش GW برای توسعه و مطالعه این سیستم‌ها به کار گرفته شده است.

مقالات موری اخیر بر روی راهبرد‌های موتاژنر افزایشی در مهره داران که کاربرد روش‌های پیمایش ژن گزارش شده است، توسط ایزاك و همکاران ۱۴۴ و هکت و همکاران ۱۴۵ برای تحلیل ترانسپوزون Sleeping Beauty در سلول‌های انسانی با استفاده از عناصر قابل ترانسپوز در زنوبوس، مطالعه ترانسپوزون‌ها در خوک و فریدل و ساریتو (83) برای موتاژنر مهار ژن در موش نیز از جمله موارد دیگر است. یک دیتابیس خاص، حاوی توالی‌های افزایشی بدست آمده از I-PCR برای سیستم ترانسپوز piggyBac در سلول‌های موش اخیراً ایجاد شده است.

مخمر

موتاژنر مخمر به مخمر (Saccharomyces cerevisiae) اعمال شده است. رویداد‌های ترانسپوزیشن ترانسپوزون مخمر *Ty1* با استفاده از I-PCR تجزیه تحلیل شده و نشان می‌دهد که افزایش این عنصر به ندرت در مناطق ORF دیده می‌شود. برای موتاژنر ترانسپوزون ژنوم مخمر، یک راهبرد موتاژنر ترانسپوزون ایجاد شد که در آن یک کتاب‌خانه‌ای از دی‌ان‌ای ژنوم مخمر موتاژنر شده با ترانسپوزون باکتریایی در اکولای تولید شد و آلل‌های جهش یافته به طور متعاقباً به مخمر برای تحلیل‌های کارکردی انتقال یافتند. کومار و سیندار یک پروتکل را

برای موتازنر شاتل ارایه کردند که در آن PCR وکتورت یک راهبرد پیمایش ژن برای شناسایی مکان های افزایش به ژنوم مخمر ارایه کرد. گزارش ها در خصوص استفاده از PCR و یا I-PCR برای تحلیل موتانت های افزایشی بدست آمده از کتاب خانه های شاتل اخیرا منتشر شده است.

T-DNA

A. Tumefaciens از وکتور یک عنصر سیالر مورد استفاده برای ترانسفورماسیون گیاهی با ژن های هترولولگ و یا برای آنالیز موتازنر افزایشی ژنوم گیاهی می باشد. در هر صورت، ایجاد T-DNA مهندسی شده در ژنوم میزبان یکی از زمینه های قدیمی پیمایش ژن است. در بحث زیر ، دو موضوع زیر به طور مجزا بررسی می شوند

برای انتقال ژن T-DNA

قبل از کارازمایی های میدانی گیاهان اصلاح شده ژنتیکی، مهم ترین کار شناسایی مکان های افزایش T-DNA در ژنوم میزبان و انتخاب کیاهان ترانسفورم شده حامل یک رونوشت T-DNA (لازم برای اجتناب از فرایند های خاموش سازی تراریخته که با افزایش T-DNA چند گانه فعال سازی می شود) می باشد. از این روی در برخی از موارد روش های پیمایش ژن، برای تعیین تعداد مکان های ادغام T-DNA بدون تحلیل تولالی یابی استفاده شدند. اسپرینتی و همکاران به تحلیل پیچیدگی الگوی ادغام T-DNA در ارابیدوپسیز با تحلیل الگوی PCR با استفاده از روش PCR GW مهار پرداختند. به طور مشابه، روش انگشت نگاری T-DNA برای تمایز بین لاین های تراریخته چند رونوشتی و ترانسفورمنت های تک رونوشتی بر اساس پلی مورفیسم های طول تکثیر شده قطعات دارای اتصالات ژنوم گیاهی T-DNA/ استفاده شد.

جدول 6، مطالعاتی را گزارش می کند که در آن روش های پیمایش ژن برای شناسایی مکان های ادغام T-DNA نوترکیب در کیاهان تراریخته به کار رفته است.

دویس و همکاران نخستین مقاله را بر روی شناسایی توالی مکان های افزایشی T-DNA در گیاهان تراریخته ارابیدوپسیز با استفاده از روش PCR GW منتشر کردند. همین روش متعاقباً توسط محققان مختلف استفاده شد. تحلیل مکان های انتگراسیون T-DNA در گیاهان موز با استفاده از نسخه اصلاح شده پروتوكل PCR GW صورت

گرفت. در نسخه جدید، کاست آداتر با پایانه 5'-غیر فسفوریلات شده رشته کوتاه برای آزاد سازی آن طی مرحله دناتوره سازی PCR در نظر گرفته شده و تنها رشته اداتر به صورت متصل باقی ماند تا تکثیرهای اضافی صورت نگیرد.

روش PCR تی لینکر برای مقایسه روش‌های ترانسفورماسیون بیولیستیک و T-DNA در گیاهان برنج و آرابیدوپسیز مورد استفاده قرار گرفته است. همان طور که انتظار می‌رفت، در نخستین مرحله، چندین رونوشت ژن در ژنوم یافت شد در حالی که در گیاهان تاریخته T-DNA، تحلیل پیمایش ژنی نشان داد که تعداد محدودی از افزایشات با مرزهای وکتور راهنمایی می‌شود.

T-DNA برای موتازن افزایشی

چندین گزارش در خصوص استفاده از T-DNA برای موتازن افزایشی ژنوم با برچسب ژنی و یا راهبردهای به دام اندازی ژنی وجود دارد. برای این موضوعات، تحلیل‌های پیمایش ژنی برای آرابیدوپسیز و ژنوم برنج استفاده شده است که در زیر بحث می‌شوند.

تحلیل بزرگ مقیاس افزایش T-DNA در ژنوم *Arabidopsis* با گروه‌های مختلف صورت گرفته است که نسخه‌های پر بازده‌ای از روش اصلی PCR ارایه کرده‌اند. نتایج توالی یابی در دیتابیس‌های زیر موجود است: and [177]/(<http://genoplante-info.infobiogen.fr>) [178], <http://www.gabi-kat.de> .([<http://signal.salk.edu/cgi-bin/tdnaexpress>] [176]

راهبرد TAIL-PCR برای افزایش T-DNA توالی یابی با گروه‌های مختلف استفاده شده است. به خصوص این که، ساشیون و همکاران راهبرد TAIL-PCR GW را برای تحلیل 1000000 ترانسفورمانت T-DNA از گیاهان آرابیدوپسیز ایجاد کردند. در این رابطه، مکان‌های افزایش T-DNA، مقدار زیادی از مناطق پرومотор را نسبت به مناطق رونوشتی و مناطق اینترژنی نشان دادند. کتابخانه‌ای از مکان‌های شناسایی شده ایجاد شده و برای کاربران خارجی قابل دسترس هستند(<http://www.tMRI.org>). تحلیل سایت‌های افزایش T-DNA با استفاده از PCR معکوس و روش‌های PCR GW انجام شده و قطعات با طول بیشتر از KB6 ایجاد شده است.

موتاژنر های افزایشی بزرگ مقیاس T-DNA بر روی برنج انجام شده است. تحلیل هزاران مکان افزایشی با استفاده از I-PCR و راهبرد های مهار GW صورت گرفته است. اخیرا تحلیل بزرگ مقیاس افزایش T-DNA با استفاده از TAIL-PCR 63000 گیاه ترا ریخته صورت گرفته است. در همه موارد قطعات افزایشی در همه 12 کروموزوم توزیع یافته اند. اطلاعاتی بر روی لاین های تبدیل شده برنج در مجموعه SHIP جمع آوری شده و می توان آن ها در <http://ship.plantsignal.cn> یافت.

ژنوم آرابیدوپسیز یک زمینه اصلی کاری برای بسیاری از آنالیز های T-DNA به دام اندازی ژن بوده است. نخستین گزارش در خصوص تولید و تحلیل مجموعه لاین های مهار انهنسر آرابیدوپسیز به 1999 بر می گردد. در این رابطه TAIL-PCR و I-PCR برای تحلیل توالی های موتانت های گل آذین استفاده شدند. پروتکل های مشابه هنوز نیز امروزه استفاده می شوند. پروتکل مصل برای مهار پروموتور و تحلیل مناطق T-DNA توسط TAIL-PCR را می اوان در مقاله بانیلوان و کالیوس یافت. PCR مهار برای فیلتر یک مجموعه T-DNA/uidA مهار ژن از 10000 لاین ارابیدوپسیز ترازنی برای شناسایی فعالیت GUS طی جوانه زنی بذر استفاده شده است. کاربرد های دیگر روش های پیمایش ژن در مهار ژن در آرابیدوپسیز را می توان در مقاله رمروی رادمونی و همکاران یافت.

در برنج، مطالعات مهار ژن T-DNA از روش TAIL-PCR برای تحلیل ساختار های حاوی عنصر قابل ترانسپوز uidA و ژن گزارش گر Ac/Ds استفاده کرده اند. از آن زمان به بعد، مطالعات مختلف مهار ژن در برنج با این روش توالی یابی همراه بوده است. توصیف جامع دستاوردهای مهار ژن در برنج از جمله استفاده از روش های پیمایش ژن را می توان در مقاله ان و همکاران (197) یافت.

تحلیل مجموعه های بزرگ به دام اندازی ژن T-DNA در برنج با استفاده از روش GW PCR و اخیرا با-OTL (Oryza Tag Line) انجام شده است. در همه این موارد، دیتابیس های خاصی ایجاد شده اند: <http://trim.sinica.edu.tw>, <http://urgi.versailles.inra.fr/OryzaTagLine>, <http://rmd.ncpgr.cn>)RMD.

TAIL-PCR به عنوان یک روش پیمایش ژن برای تحلیل به دام اندازی ژن در ژنوم جو و موز انتخاب شده است.

توالی یابی جدید

کاربرد پایه پیمایش جدید، شناسایی توالی های نوکلئوتیدی در روند مطالعه ژن ها و ژنوم ها می باشد. هدف اصلی مطالعه و تعیین توالی های ناشناخته و یا شناسایی تغییرات نوکلئوتیدی و موتاسیون هاست.

شناسایی توالی های ناشناخته

با بررسی منابع می توان دریافت که مطالعات زیادی به شناسایی مناطق تنظیم کننده اختصاص داده شده است در حالی که تعداد کمی از گزارش ها مربوط به استفاده از پیمایش ژن در شناسایی ژن، توالی یابی کلون های BAC و YAC، نر عقیمی سیتوپلاسمی، و خانواده های چند ژنی می باشند. جدول 7 مطالعات انجام شده توسط پیمایش ژن را برای تحلیل مناطق تنظیم کننده نشان می دهد در حالی که دیگر کاربرد ها در جدول 8 دیده می شوند. به علاوه لازم به ذکر است که کاربرد پیمایش ژن در تحلیل موتازنر حتی اکر این موضوع خارج از حیطه این مقاله باشد، اطلاعات کلیدی در اختیار می کذارد.

سیبرت و همکاران روش مشهور PCR GW را برای پیمایش مناطق کد کننده TPA انسان یا فعال کننده پلاسموژن نوع بافی و ژن های ترانسفرین برای فواصل ارزشمند ارایه کردند. این روش یکی از رایج ترین روش ها می باشد.

پادیماس و ریچرت اقدام به ایزوله سازی مناطق پروموتور از سه ژن پروکسیداز ذرت و بهبود راهبرد اسپینکرت با معرفی اداپتور های تری بلوك و حذف دی ان ای ژنومی غیر پیوندی با هضم ExoIII کردند.

شناسایی مناطق تنظیمی خانواده های چند ژنی را می توان با روش های مختلف انجام داد. لثونی و همکاران از راهبرد ET-GW استفاده کردند که در آن مناطق فوق العاده حفاظت شده خانواده چند ژنی برای طراحی پرایمر های رایج به عنوان پرایمر های ویژه ژنی استفاده می شوند. به این طریق، شناسایی هم زمان عناصر تنظیمی کد گذاری خانواده های چند ژنی اسفناج برای ایزوفرم های Lhcb1 پروتین جذب نور امکان پذیر می شود. به علاوه، اعضای ژنی جدید همین خانواده را می توان با روش فوق شناسایی کرد. در دومین مورد، روش TVL-PCR GW به کار برده شده برای مناطق تنظیمی ژن های توت فرنگی SUPERMAN، برای شناسایی اعضای چند گانه خانواده

زن با پرایمر های بر اساس توالی های حفاظت شده به صورت مکان های پرایمینگ استفاده شد. لازم به ذکر است که کیت پیمایش ژن برای تحلیل کلون نیشکر BAC حاوی چند رونوشت از ژن نی شکر DIRIGENT به کار برد شده است.

تحلیل موتاسیون ها و تغییرات نوکلئوتیدی

کاربرد پیمایش ژن برای تحلیل تغییرات و موتاسیون های نوکلئوتیدی بر اساس راهبرد LM-PCR می باشد. در واقع، اگرچه روش LM-PCR به صورت روش انگشت نگاری استفاده شده است، به عنوان یک روش پیمایش ژن در نظر گرفته شده است. پریفر و همکاران 241 کاربرد آن را برای توالی یابی ژنوم و آنالیز متیلاسیون از کیناز فسفو گلیسرات ارایه کردند. نسخه اتومات از LM-PCR قابل مصرف برای تحلیل پیمایش ژن از متیلاسیون دی ان ای، آسیب دی ان ای و رد پای دی ان ای پروتین توسعه یافته است. اخیراً این روش توسعه یافته است و برای تهیه نقشه خسارت دی ان ای در سرطان به کار گرفته شده است. کاربرد LM-PCR برای تحلیل آسیب دی ان ای میتوکندری ناشی از مواد شیمیایی و افزایش سن گزارش شده است (245-246).

نقد روش های پیمایش ژن

استفاده جامع از روش پیمایش ژن به دلیل وجود روش های مختلف و متغیر های زیاد در ارزیابی ها سخت است. با این وجود برخی از نقد ها بر این روش وارد است.

جدول 7- مناطق تنظیم کننده شناسایی شده در یوکاریوت ها با روش های پیمایش زن. از آن جا که بیش از 200 از 200 مقاله در منابع در این خصوص یافت می شوند، که به استفاده از کیت های تجاری پرداخته اند، تنها مقالات مربوط به توسعه روش های پیمایش ژن گزارش می شوند. تحلیل ها به طور زمانی مرتب شده اند.

Gene	Organism	GW approach/kit	Note	References
<i>Po</i>	Shark	Cassette PCR		10
<i>TPA</i>	Man	Suppression PCR		15
<i>Transferrin</i>				
<i>At23</i>	Arabidopsis	RAGE-GW		32
<i>PR-10</i>	Parsley			
<i>Peroxidase</i>	Maize	Modified splinkerette	See text	16
<i>Sucrose phosphate synthase</i>	Banana	Single primer amplification		58
<i>Actin</i>	Sugarcane			
<i>S15 ribosomal protein</i>	<i>Dunaliella tertiolecta</i>			
<i>Several cDNAs</i>	<i>Brassica juncea</i>	Mishra <i>et al.</i>		40
	<i>Pennisetum glaucum</i>			
<i>Gibberellin 20-oxidase</i>	Rice	T-linker PCR		21
<i>Squalene synthase</i>	<i>Ganoderma lucidum</i>	Self-formed adaptor PCR		48
<i>Ascorbate peroxidase/Hsp70 Hsp10</i>	<i>P. glaucum</i>	High-throughput genome walking		50
<i>Gst</i>	<i>Salicornia brachiata</i>			
<i>Lhcb1 family</i>	Spinach	Leori <i>et al.</i>		56,57
<i>LRDEF</i>	Lily	Straight walk		26
<i>OgGSTZ2</i>	Rice			
<i>SuRB</i>	Tobacco			
<i>PGK1</i>	<i>Pichia ciferrii</i>	Template blocking PCR		28
<i>SUPERMAN-like</i>	Strawberry	TVL-PCR		29

جدول 8- ژن های شناسایی شده در یوکاریوت ها با روش های پیمایش ژن. بیشتر داده ها با استفاده کیت پیمایش

ژن و یا روش های دیگر حاصل می شوند.

Species	Gene	Application	References
Animals			
<i>Drosophila melanogaster</i>	<i>Sup 4</i>	BAC/YAC termini	207
<i>Homo sapiens</i>	<i>FLEB14-14</i>	BAC/YAC termini	208
	<i>Scyb11</i>	BAC/YAC termini	209
	<i>HPRT</i>	Gene sequencing	210
	<i>LAP1B</i>	Gene sequencing	211
	<i>ELF3</i>	Gene sequencing	212
	<i>Dystrophin</i>	Gene sequencing	213
<i>Macropus eugenii</i>	<i>LTB, TNF and LTA</i>	BAC/YAC termini	214
<i>Schistosoma mansoni</i>	<i>SmHox1 SmHox4 and SmHox4</i>	BAC/YAC termini	215
<i>Salmo salar</i>	<i>Hox genes</i>	BAC/YAC termini	216
<i>Pogona vitticeps</i>	<i>Z and W chromosome fragment</i>	Gene sequencing	217
Fungi			
<i>Latimeria menadoensis</i>	<i>Hox</i>	Gene sequencing	218
<i>Penicillium pinophilum</i>	<i>Endo-β-1,4-glucanase gene 5</i>	Gene sequencing	219
<i>Phoma betae</i>	<i>Aphidicolan-1β-hol synthase</i>	Gene sequencing	220
<i>Phomopsis amygdali</i>	<i>PbGGs, ACS, PbP450-1, PbP450-2, PbTP, PbTF</i>	Gene sequencing	220
	<i>PaDC1 and PaDC2</i>	Gene sequencing	221
	<i>Diterpene hydrocarbon phomopsene</i>	Gene sequencing	222
<i>Pucciniomycotina</i>	<i>RHA1, RHA2 and RH43</i>	Gene sequencing	223
Plants			
<i>Allium cepa</i>	<i>Orf726</i>	CMS	224
<i>Capisicum annuum</i>	<i>Rf flanking region</i>	CMS	225
<i>Cicer arietinum</i>	<i>Pktax2 and xax5</i>	Gene sequencing	226
<i>Coffea arabica; C. canephora</i>	<i>ManS1 and GMGT1</i>	Gene sequencing	227
<i>Malus domestica</i>	<i>Mal D3 genes</i>	Gene sequencing	228
	<i>MdAGP1, MdAGP2 and MdAGP3 genes</i>	Gene sequencing	229
<i>Oryza sativa</i>	<i>Slender glume</i>	BAC/YAC termini	230
	<i>OsPE</i>	Gene sequencing	231
<i>Spinacia oleracea</i>	<i>Lhcb1</i>	Multigene family	56
<i>Sugar beet</i>	<i>Restorer-of-sterility</i>	BAC/YAC termini/CMS	232
<i>Sugarcane</i>	<i>DR1/GENET</i>	Multigene family	206
<i>Taxus media</i>	<i>Geranyl geranyl diphosphate</i>	Gene sequencing	233
<i>Triticum aestivum L</i>	<i>LMVAGS genes</i>	BAC/YAC termini	234
		BAC/YAC termini	235
Protozoa			
<i>Cryptobia salmonicida</i>	<i>Adenosylmethionine synthetase</i>	Gene sequencing	236
	<i>Cathepsin L-like cysteine proteinase</i>	Gene sequencing	237
	<i>MSP-1</i>	Gene sequencing	238
<i>Neospora caninum</i>	<i>NcSAG4</i>	Gene sequencing	239
	<i>NcBSR4</i>	Gene sequencing	240

نخستین مسئله این است که آیا توالی یابی منفرد و چندگانه لازم هستن یا نه؟ در رابطه با مورد اول باید فرض کرد که بیش تر روش ها باید نتایج رضایت بخش داشته باشند. این مسئله برای شناسایی مناطق تنظیم کننده ژن بسیار اهمیت دارد. که حداقل 12 روش در این زمینه به کار برده شده است. بر عکس، در شناسایی توالی های چندگانه تنها تعداد محدودی از روش ها به طور موفق به کار گرفته شده اند(I-PCR، وکتورت، اسپلینکرت، مهار، TAIL-PCR) که به عنوان نخستین گزینه در طراحی آزمایشات پیمایش ژن مطرح هستند.

در هر صورت، برخی از تفاوت ها در میان راهبرد های پیمایش ژن وجود دارند و سه پارامتر را می توان برای ارزیابی بحرانی آن ها در نظر گرفت: تخصصی بودن، حساسیت و کارایی. در مورد تخصصی بودن، باید گفت که عمدتاً بستکی به پرایمر ژن ویژه در روش پیمایش ژن دارد. I-PCR از دو پرایمر استفاده کرده و باید به عنوان روشی خاص در نظر گرفته شود. با این وجود همه روش های دیگر از پرایمر های خاص جفت شده با پرایمر پیمایشی خاص اداپتور استفاده کرده و برخی از روش ها از پرایمر های تصادفی استفاده کرده و کم تر تخصصی هستند. باید از روش های PCR کاست استفاده کرد که از سنتز محصولات PCR غیر خاص محافظت می کنند. روش DLA GW از بلوک شده به این نکته می پردازد و نشان می دهد که بلوک اکستنشن اداپتور در نخستین سیکل از تکثیر نهایی موجب افزایش خاص بودن محصولات RPC از 44 تا 100 درصد می شوند.

DLA بلوک شده با PCR اسپلینکرت از نظر حساسیت مقایسه شد. حساسیت بیشتر نخسین روش با افزایش شدت نسبی باند های الکتروفروتوئیک محصولات تکثیر اثبات شد. در آزمایش فیلتر برای شناسایی عناصر P برای مگس PCR، اگر نسبت های مختلف مگس های حامل ترانسپوزون و شاهد را ترکیب کرد. آن ها نشان دادند که وکورت حساس تر از I-PCR در شناسایی عناصر P ترازنی مهم است و باعث شناسایی افزایش ویژه در نسبت 1:1000 شد.

با این حال باید گفت که برخی از پیشرفت ها موجب بهبود حساسیت کلی پیمایش های ژنی شده است. این مورد در خصوص بیوتینلاسوبین اداپتور ها و پرایمر ها صدق می کند. نیلسن نشان داد که هنگام استفاده از تخلیص فاز

جامد قطعات، مقدار پیمایش ژن حساسیت بالایی پیدا می کند و قادر به شناسایی دو رونوشت از توالی هدف در پیش زمینه دی ان ای 25 ng است.

اخیرا سه کیت تجاری (کیت پیمایش ژنوم APMgene GOLD 2 تسریع پیمایش دی ان ای (Seegene) و سیستم وکتورت جهانی (سیگما) و روش مهار PCR GW از نظر شناسایی مناطق فلانکینگ T-DNA در تصاویر ترازنی مقایسه شده اند. در این آنالیز دو روش بر اساس توسعه پرایمر های خاص ژنی و تکثیر PCR با پرایمر ها موفقیت بیشتری از روش PCR دو کاسته نشان دادند که تعداد کم تری از مناطق فلانکینگ داشت(158).

در رابطه با کارایی، برخی از راهبرد ها باید برای افزایش توان قرائت نسبت به 3KB برای تک پیمایش مثلا [LD-GW PCR, I-PCR، PCR مهار، طویل TAIL-PCR] ارایه شوند. نکته مهم که باید در نظر گرفته شود، امکان تعمیم تحلیل های پر بازده است. و برای روش PCR مهار [172, 177–107], برای روش PCR مهار [242, 199, 107, 182, 96, 72, 88]، پیمایش ژن با بازده بالا(248)، پیمایش مستقیم(26) و PCR توسعه مناطق محدود کننده(33) امکان پذیر است.

نتیجه گیری

پیمایش ژنی دارای طیف وسیعی از راهبرد های آسان برای شناسایی توالی های نوکلئوتیدی ژنوم، که برای تحلیل های موتازنز افزایشی و توالی یابی جدید مفید است می باشد. تنها لازمه اصلی، قابلیت دسترسی به توالی های نوکلئوتیدی شناخته شده برای شروع می باشد. چندین روش پیمایش ژنوم در طی 20 سال گذشته ایجاد شده اند و پیشرفت های زیادی به نخستین راهبرد های اساسی افزوده شده اند که شامل استفاده از روش های توالی یابی نسل بعدی نیز می باشند. بیشتر راهبرد های پیمایش ژن و پیشرفت ها در روند روش های توالی یابی جدید مشاهده شده اند.

انعطاف پذیری زیاد راهبرد های پیمایش ژن موجب شده است تا کاربرد آن در بسیاری از آزمایش گاه های تحقیقاتی بالا رود. به علاوه امکان ترکیب روش های پیمایش ژن با روش های توالی یابی نسل بعدی موجب افزایش کاربرد آن با روش های امروزی بیولوژی مولکولی وجود دارد.

این مقاله، از سری مقالات ترجمه شده رایگان سایت ترجمه فا میباشد که با فرمت PDF در اختیار شما عزیزان قرار گرفته است. در صورت تمایل میتوانید با کلیک بر روی دکمه های زیر از سایر مقالات نیز استفاده نمایید:

✓ لیست مقالات ترجمه شده

✓ لیست مقالات ترجمه شده رایگان

✓ لیست جدیدترین مقالات انگلیسی ISI

سایت ترجمه فا؛ مرجع جدیدترین مقالات ترجمه شده از نشریات معتبر خارجی